

INTERNATIONAL COUNCIL ON MONUMENTS AND SITES
NATIONAL COMMITTEE OF DENMARK

CONSEIL INTERNATIONAL DES MONUMENTS ET DES SITES
COMITÉ DU DANEMARK

DEN DANSKE NATIONALKOMITÉ

ICOMOS KONFERENCE 2018

Blandt andet for at markere European Cultural Heritage Year 2018 afholder ICOMOS Danmark en konference i foråret 2018 med flg. tema:

NÅR IMMATRIELLE VÆRDIER ER SYNLIGE I VERDEN SARVEN

Tidspunkt:

Fredag den 4. maj - lørdag den 5. maj 2018

Sted:

Fredag: Christiansfeld, Søstrehuset

Lørdag: Ribe og Vadehavet

Målgruppe:

Alle med interesse for verdenskulturarv

Nordiske medlemmer af ICOMOS

Medlemmer af ICOMOS Danmark

ICOMOS samarbejdspartnere

Myndigheder

Håndværkere

Husejere

Studerende fra arkitektskolerne og konservatorskolerne

Arrangementskomité:

Amalie Drachmann

Lisbeth Pepke

Søren Vadstrup

Camilla Løntoft Nybye

DEN DANSKE NATIONALKOMITÉ

Tema: Bygningskulturens immaterielle kulturarv

UNESCOS konvention for Verdensarven blev vedtaget i 1972 og omfattede fra starten to emner: Verdens naturarv og verdens kulturarv. I dag findes der 814 kulturarvssteder, 203 naturarvssteder og 35 med blandet natur- og kulturarv. I 2003 vedtog UNESCO endnu en verdensarvskonvention, nemlig om verdens *immaterielle*, den 'ikke-legemlige' kulturarv. Baggrunden er, at begrebet 'kulturarv' dækker et meget bredt område, der består af meget andet end bygningsværker, men også eksempelvis teater, musik, sang, danse, mad og håndværk med mere. Siden er det gået stærkt, så i dag består verdensarvslisten for den immaterielle kulturarv af 429 emner, dækkende alt fra argentinsk tango, over indisk yoga til Middelhavets grøntsagskøkken.

Men også bygningskulturen, der jo er ret 'legemlig' rummer rent faktisk en række 'ikke-legemlige' – eller immaterielle – værdier, der især er knyttet til:

- Bygningens eller bebyggelsens ide, filosofi eller identitet og egenart
- De traditioner i form af håndværk, materialer eller former, der har skabt bygningen eller bebyggelsen
- Den atmosfære, stemning og sjæl, som opleves i bygningen eller bebyggelsen.

Indenfor restaurering, ombygning og tilbygning af ældre bygninger samt nybygning i ældre bygningsmiljøer, er der øget opmærksomhed på og et større fokus på den immaterielle kulturarv, som en meget vigtig faktor for en kvalificeret bevarelse og videreudvikling af bygningskulturen – hvor fysisk denne end måtte forekomme. Forståelsen for og oplevelsen af bygningernes immaterielle kulturarv kan nemlig medvirke til at forklare, hvorfor husene ser ud som de gør, og dermed få bl.a. husejerne til at se bygningerne med nye øjne, og dermed indrette og passe dem på en måde, der er mere i pagt med de historiske, tekniske, arkitektoniske og immaterielle værdier.

Dette ses meget tydeligt i en by som Christiansfeld i Sønderjylland, hvorfor netop Christiansfeld er mødestedet for denne konference. Her afspejler byens enkle og beskedne kristne og sociale liv - plus de religiøse højtider og skikke - sig meget anskueligt i bygningerne, interiørerne, byplanen og de grønne omgivelser. Byggeskikken udviser på samme måde en klar enkelhed, kvalitet og bevidst tilstræbte symmetri og harmoni.

For modernismens store almennyttige boligbebyggelser, er det eksempelvis vigtigere at bevare, videreudvikle og transformere bebyggelsernes oprindelige *ide, filosofi og identitet* – end at restaurere og bevare husene mursten for mursten, som ved en middelalderlig kirke.

Det specielle ved bygningskulturens immaterielle kulturarv er, at den på samme tid kan være både ikke-synlig og synlig, både immateriel og materiel. For begge dele gælder det imidlertid, at de er opstået og præget af immaterielle og ikke-synlige ideer, tanker, traditioner eller historiske hændelser.

DEN DANSKE NATIONALKOMITÉ

PROGRAM:

Fredag den 4.maj 2018:

- Kl. 9.30 Registrering af deltagerne i Søstrehuset, Nørregade 14, Christiansfeld.
- Kl. 10.00 Velkomst ved formand Camilla Løntoft Nybye.
- Kl. 10.15 Velkomst ved sognepræst Jørgen Bøytler.
- Kl. 10.30 Genius Loci v. Søren Vadstrup, Arkitekt m.a.a. og lektor på Kunstakademiets Arkitekt-skole (KADK), Medlem af ICOMOS danske Nationalkomité.
Når bygningskulturens immaterielle kulturarv bliver inspiration til og argumentation for bevaring og omdannelse af byer og bygninger.
- Kl. 11.30 Bæredygtighed, materiel og immateriel kulturarv på danske Verdensarvssteder v. profes-sor, Dr.phil, Ph.d. Janne Liburd.
*Levner UNESCOs Verdensarvsudpegning plads til at bevare en unik materiel og immate-riell kulturarv, uden af den fastfryses i tid og sted? Hvilken rolle spiller turisme og for-tolkning i forhold til Verdensarvsstedets materielle og immaterielle integritet?
Professor Janne J. Liburd ser nærmere på paradokser og muligheder for en mere bære-dygtig udvikling, med eksempler fra Verdensarvssteder i Danmark.*
- Kl. 12.30 Frokost.
- Kl. 14.00 Når en by er på verdensarvslisten, v. kulturgeograf Dr.phil. (Ph.d). Elene Neguisse, Världsarvssamordnare/World Heritage Site Manager for Visby på Gotland.
Hansestaden Visby upptogs på världsarvslistan 1995 som en av Nordeuropas mest välbe-varade muromgärdade medeltida stad och som en mänsklig bosättning som utvecklats och anpassats till sin medeltida form och funktion. Bevarandeled utveckling med hänsyn till både materiella och immateriella aspekter är en viktig utgångspunkt för att säkerstäl-la en levande historisk stadskärna och den byggnadstradition som bidrar till såväl beva-rande, innovation och hållbarhet.
- Kl. 15.00 Rundvisning i Christiansfeld v. brødremenighedspræst Jørgen Bøytler.
- Kl. 16.00 Kaffe.
- Kl. 16.15 Nidarosdomen i Trondheim, håndværk, tradition og detalje som den immatrielle kultur-arv, v. Anne Marie Anker, chef for restaureringsafdelingen.
På udkig efter det autentiske i det immaterielle. Dokumentation af traditionelt håndværk og genopdagelse af glemte bygningsmetoder ved Nidaros Domkirken's restaurationsar-bejder.
- Kl. 17.15 Afsluttende debat.
- Kl. 18.00 Pause.

DEN DANSKE NATIONALKOMITÉ

- Kl. 18.30   Koncert i Brødremenighedens Kirke med musik fra Herrnhuternes eget arkiv - **Herrnhuternes immaterielle kulturarv.**
*Da Herrnhuterne etablerede sig i Christiansfeld i midten af 1700-tallet, bragte de en meget aktiv musikkultur med sig. Ikke bare var deres gudstjenester gennemsyret af musikudfoldelse, det var deres sociale liv også.
Med tiden er det blevet en meget stor samling, som der især kom fokus på i forbindelse med, at Christiansfeld blev optaget på UNESCOs verdensarvsliste.
I forbindelse med ICOMOS' møde i Christiansfeld vil vi præsentere lidt af den musik, som har ligget slumrende i Herrnhuternes besiddelse. En kvartet af musikere fra Sønderjyllands Symfoniorkester vil spille en fløjtekvartet af henholdsvis Johann Baptiste Vanhal (1739-1813) og Antonio Rosetti (1750-1792); begge bøhmiske komponister, der var samtidige med Mozart, og hvis værker er repræsenteret i Herrnhuternes nodesamling i Christiansfeld. Kvartetten består af Jorunn Solløs, fløjte, Birgit Bauer, violin, Jacob Elmedal, bratsch og Anna Kristina Hindø, cello.
Jens Overbye indleder kort om Brødremenighedens musik i slutningen af 1700-årene.*

Kl. 19.00   Middag, Brødremenighedens Hotel.

Kl. 19.30   Som en gave til Christiansfeld by har ICOMOS konferencen arrangeret en opførelse for
-20.30   byens borgere i Brødremenighedens Kirke af Herrnhuternes musik, som beskrevet herover. Den lille koncert er åben for alle interesserede og der er gratis adgang.

Fløjtekvartet af J.B. Vanhal

Fløjtekvartet af A. Rosetti

Fløjtekvartet af W.A.Mozart (1756-1991)

DEN DANSKE NATIONALKOMITÉ

Lørdag den 5. maj 2018:

- Kl. 9.00 Afgang med bus fra Christiansfeld.
Kl. 10.00 Ankomst Ribe
Kl. 10.15 Rundvisning i Ribe, v. arkitekt Anette Gori, herunder Puggaard og Kannikegården.
Identitetsskabende varetagelse af et bymiljø.
- Kl. 11.30 Frokost i Porsborg.
- Kl. 12.30 Afgang Ribe mod det nye Vadehavscenter.
Kl. 13.00 Introduktion til Verdensarv Vadehavet og nationalparken v. sekretariatsleder Peter Saabye Simonsen.
Kl. 13.30 Introduktion til Vadehavscentret og rundvisning v. direktør Klaus Melby
Kl. 14.00 Tækkerhåndværket ved vadehavscenterets tækker Arne Klüwer.
Når materialet giver miljøer en kulturhistorisk tyngde – arbejdet med at udvikle og bevare lokale byggeskikke.
Kaffe og kage serveres undervejs, Vadehavscentret.
- Kl. 14.30 Afgang
- Kl. 15.00 Vesterende Ballum.
Når revitalisering bidrager til at skabe ejerskab til et sted og håndhæve traditionelle håndværk.
Murermester Frands Soberra, der har været med til istandsættelsesarbejderne fortæller om projektet. Der planlægges ligeledes besøg i kirken.
- Kl. 16.00 Afgang
Kl. 17.00 Ankomst Christiansfeld

Ret til ændringer i programmet forbeholdes.

INTERNATIONAL COUNCIL ON MONUMENTS AND SITES
NATIONAL COMMITTEE OF DENMARK

CONSEIL INTERNATIONAL DES MONUMENTS ET DES SITES
COMITÉ DU DANEMARK

DEN DANSKE NATIONALKOMITÉ

TILMELDING:

Tilmelding til konferencen skal ske via dette link:

<https://greenticket.dk/icomos-konference2018#>

Tilmeldingsfrist: Mandag den 16. april 2018.

Pris:

Fredag-Lørdag inkl. frokost/kaffe, bus og entrégebyrer samt middag fredag: 1.450 kr.

Fredag inkl. frokost/kaffe samt middag fredag: 1.100 kr.

Fredag inkl. frokost/kaffe men ekskl. middag fredag: 750 kr.

Studerende, Fredag-Lørdag inkl. frokost/kaffe, bus og entrégebyrer samt middag fredag: 750 kr.

Studerende, Fredag inkl. frokost/kaffe samt middag fredag: 600 kr.

Studerende, Fredag inkl. frokost/kaffe men ekskl. middag fredag: 200 kr.

INTERNATIONAL COUNCIL ON MONUMENTS AND SITES
NATIONAL COMMITTEE OF DENMARK

CONSEIL INTERNATIONAL DES MONUMENTS ET DES SITES
COMITÉ DU DANEMARK

DEN DANSKE NATIONALKOMITÉ

OVERNATNING:

Det er pålagt deltagerne selv at sørge for overnatning, ligesom overnatning ikke er indeholdt i ovenstående priser.

ICOMOS har dog forhåndsreserveret 60 værelser på i alt tre hoteller i området.

Husk at meddel, at I deltager i ICOMOS konferencen, når I kontakter dem.

Christiansfeld Centret har endvidere anbefalet en B&B.

Brødremenighedens Hotel

Lindegade 25, 6070 Christiansfeld

Kontakt: Per Højgaard, tlf. +45 7456 1710

www.bmhotel.dk Mail: per@bmhotel.dk

Ved værelsesbestilling: Husk at oplyse, at I er deltagere i ICOMOS konferencen.

Der gives 10% rabat til deltagere i konferencen.

Tyrstrup Kro (ligger 1,6 km fra Christiansfeld)

Tyrstrup Vestervej 6, 6070 Christiansfeld

Kontakt Mette Hamann, tlf. +45 7456 1242

www.Tyrstrupkro.dk Mail: post@tyrstrupkro.dk

Ved værelsesbestilling: Bestil pr. MAIL og husk at skrive "ICOMOS konference".

Den Gamle Græsekro (ligger 3,8 km fra Christiansfeld)

Koldingvej 51, 6070 Christiansfeld

Kontakt: Lars Bo Andersen, tlf: +45 7557 3218

www.graensekroen.dk Mail: info@graensekroen.dk

Ved værelsesbestilling: Husk at oplyse, at I er deltagere i ICOMOS konferencen.

Bed&Breakfast Syddanmark (ligger 5 km fra Christiansfeld)

Kær Møllevej 2, Aller, DK-6070 Christiansfeld

Mail: info@bbsyddanmark.dk

Kontaktpersoner: Mary tlf. +45 6165 4657 eller Sole tlf. +45 5339 9211

INTERNATIONAL COUNCIL ON MONUMENTS AND SITES
NATIONAL COMMITTEE OF DENMARK

CONSEIL INTERNATIONAL DES MONUMENTS ET DES SITES
COMITÉ DU DANEMARK

DEN DANSKE NATIONALKOMITÉ

Om ICOMOS

ICOMOS Danmark er den danske nationalkomité under International Council on Monuments and Sites - en verdensomspændende organisation, hvis medlemmer arbejder professionelt for bevaring af kultur- og naturarven, hvad angår bygninger, historiske byer, kulturlandskaber og arkæologiske monumenter.

Der findes nationalkomiteer i mere end 110 lande fordelt over hele verden og desuden over 10 internationale komiteer, der videnskabeligt forholder sig til forskellige emner inden for kulturarvsområdet. Arbejdet koordineres af et internationalt sekretariat i Paris.

ICOMOS fungerer som UNESCOs ekspertorgan i spørgsmål inden for bevaring af kulturmiljøer og i forhold til Verdensarvskonventionen, der blev vedtaget i 1972. De lande, som har tilsluttet sig konventionen, forpligter sig til at bevare og vedligeholde det eller de objekter, som medlemslandet har foreslået til verdensarvslisten. En vigtig del af dette arbejde er at udarbejde forskellige charters og andre internationale dokumenter. Organisationens arbejde kendetegnes af tværvideenskabeligt samarbejde mellem de forskellige arbejds- og forskningsgrene, som berører bevarelse af kulturarven.

Der kan både optages individuelle medlemmer og institutioner. Via organisationens netværk får man som medlem mulighed for at deltage i den professionelle bevaring af kulturarven og i debatten herom på internationalt plan.

ICOMOS Danmarks aktiviteter koncentrerer sig om arbejdet med monitorering og rapportering om Verdensarvsstederne i Danmark, samt om indstilling til Kulturstyrelsen af forslag til nye emner på Verdensarvslisten. Desuden udarbejdelse af høringsvar på bl.a. lokalplanforslag og andre forslag, der kan have betydning for bevarelse af kulturarven.

De mest værdifulde dele af verdens kultur- og naturarv bliver optaget på Verdensarvslisten, som administreres af FN's organisation for uddannelse, videnskab og kultur, UNESCO. Danmark har flg. emner optaget på listen:

- Jelling monumenterne
- Roskilde Domkirke
- Kronborg
- Vadehavet
- Stevns Klint
- Ilulissat, Grønland
- Kujutaa, Grønland
- Brødremenighedsbyen i Christiansfeld
- Parforcejagtlandskabet i Nordsjælland

INTERNATIONAL COUNCIL ON MONUMENTS AND SITES
NATIONAL COMMITTEE OF DENMARK

CONSEIL INTERNATIONAL DES MONUMENTS ET DES SITES
COMITÉ DU DANEMARK

DEN DANSKE NATIONALKOMITÉ

ICOMOS Danmark deltager endvidere aktivt i følgende internationale faglige komitéer:

ISCCL: International Scientific Committee on Cultural Landscapes

ICTC: International committee on Cultural Tourism

CIVVIH: International Committee on Historic Towns and Villages

International committee on Mural Painting

ICORP: International committee on Risk Preparedness

CIAV: International Committee for Vernacular Architecture

ISCS: International Committee on Stones

ICUCH: International Committee on Underwater Cultural Heritage

ICAHM: International committee on Archaeological Heritage Management

CIPA: International committee on Heritage Documentation

ICOFORT, the ICOMOS International Scientific Committee on Fortifications and Military Heritage

ISC20C: International committee on 20th Century Heritage

Den Danske Nationalkomité's styregruppe består af følgende personer:

Camilla L. Nybye, Formand

Sven Felding, Næstformand

Lars Nicolai Bock

Margrete Floryan

Flemming Jerk

Jens Brendstrup

Ola Wedebrunn

Niels Møllgaard

Kjeld Borch Vesth

Mia Louise Nørregaard

Jørgen Frandsen

Ole Drachmann

Amalie Drachmann

Søren Vadstrup

Lisbeth Pepke

Silje Erøy Sollien

Margaret Gowen